

M 9832:1-32

Landskap:	Skåne	Upptecknat av:	Emil Jönsson
Härad:	Luggude	Adress:	Norrum, Hornsborg
Socken:	Väsby	Berättat av:	Densamme
Uppteckningsår:	1945	Född år	1861 i Väsby

Luf 52 Bröllop och bröllopseder

Bröllop och bröllopseder före 1850 i Skåne

De personer av allmogefolket som i gamla tider före 1850 var bjudna till gäster, måste bereda sig på att vid sådana gillen som bröllop eller begravning ta med sig s k förning. Men till andra gillen, såsom barndop, julakalas eller andra, brukade aldrig någon förning medtagas. Detta bruk att medtaga förning var avskaffat helt och hållet 1855, vad beträffar matvarors medförande i s k förningskupa, och tog istället form på annat sätt. För bjudningens verkställande utskickades en person från gillesgården omkring, antingen gående eller ridande på en häst, till de släktingar och byafolk som skulle bjudas. Denne bjudare kallades för "bajmannen" och kom några dagar innan, så att tid kunde finnas för förningsberedande. Denne bajmannen skulle vara en bra talför och sansad man, som ej tog för många supar, så att han glömde bestämma dag och dato eller tog förbi många som skulle bjudas. Var det till bröllop ("bryllup") det skulle bjudas, så kunde han t ex uttrycka sig så här: "Nämndemannen i --- ämnar göra bröllop för sin 'doter' Lusse (Lucia) Persdotter och rusthållaren Carl Pålsson ifrån Stora Steneberga söndagen den 10de november 1835, och får jag därför på nämndemannen Per Jönssons och hans hustru Rigel Trulsdotters vägnar inbjuda er så många som kan komma, att med sin närvaro hedra vigselakten i --- kyrka. Samling kl 9 i bröllopsgården söndagen den 10de november 1835, så bjuds efteråt i nämndemansgården allt som huset förmår i mat och dryck."

Var det ett s k bruaskänkgille, så fick bajmannen även omnämna detta, ty då borde gästerna ta pengar med sig utom den vanliga förningen. Vid bruaskänkgillet, som ofta varade i 4 dagar i rad, skänktes utom den vanliga förningen även penningar, som skulle utgöra brudens hemgift, och ansågs det att hon fick fördelaktigt därigenom att hennes föräldrar gjorde bruaskänkgille för henne, och fick hon sålunda detta istället för sin arvslott i hemmet. Det kunde ofta hända att vid ett sådant tillfälle det sammansköts flera hundra rdr, och räknades de upp i daler så blev det åtskilliga tusen daler, en stor rikedom på den tiden. Förningen bestod vanligen av 12 a 14 kakor av söttbröd, därav knäckebröd, ett fläskaböste och en stor ost, en hackekorv som räckte omkring osten, samt ibland – ej alltid – en liten kagge brännvin. Brödet var rågsiktebröd, vete såddes ej på den tiden. Det hände ofta att så mycket matvaror framfördes till gillesgården, att när gillet var slut, så några dagar efter måste det hållas auktion på överblivna bröd och fläsk.

Allt vad om bröllopseder ("bryllupsseder") här berättas som hänt under första delen av 1800-talet, så är det helt och hållet efter mina föräldrars och deras föräldrars berättelser, ty det

som före min tid har varit, kan jag ju ej ha något minne om, men min tids bröllopseder är ju av eget minne och erfarenhet, varför en jämförelse mellan förr och nu får emellanåt förekomma i berättelsen. Bruden fördes vanligen hand i hand med brudgummen och åtföljd av brudens föräldrar och brudgummens föräldrar in i kyrkan upp till altarrundelns knäfall, där prästen mötte dem. Någon annan person som skulle ledsaga dem in i kyrkan, såsom viss tjänsteman, böneman eller lejd man, skulle inte göra det. Men om föräldrarna ej var i livet, eller förhindrade genom sjukdom eller andra omständigheter och inte kunde närvara, så kunde nära släktingar, farbror eller morbror, utföra detta ärende om han anmodades därtill. Men det gick också att brudgummen och bruden hand i hand vandrade in i kyrkan med bröllopsfolket efter sig, ifall ej någon respektabel ledsagare, eller åtminstone förmyndare, fanns. Vanligen skulle ju flickans fader medfölja, när de unga skulle till prästen och ta ut lysning. På sätt och vis skulle det ju vara en av de unga efterlängtat färd, men också med bävan inför prästerskapet på den tiden, ty det brukades att prästen tillställde ett husförhör med dem som skulle ta ut lysning, och förhörde dem i katekesen för att göra sig underkunnig om deras kristendomskunskaper. Dock om det var rika bönder, så varade katekesförhöret ej länge, utan bjöds de unga och ledsagaren på någon slags förtäring, t ex te och kakor, eller mat ifall de kommit långväga.

Jämförelse: Till fram emot mitten av 1800-talet hade alla bröllop (bryllup) varit kyrkbröllop, men redan efter ett par årtionden (1870) begynte de kyrkliga ceremonierna att avtrubbas och uraktlåtas, så att varken bröllop eller barndop längre förrättades i kyrkan. Förut hade det noga iakttagits, t o m mödrarnas kyrktagande efter barnsörden. Men nu 1945 uttages inte ens lysning till äktenskap, utan en ung man och en ung kvinna flyttar ihop, får barn och efter några år går de var på sitt håll. Hela samhället är således sönderfallet! Att småbarnen ej behöver tas ut i vinter och oväder kan naturligtvis försvaras, men att olika "sekt" inte ens döper barnen förrän de blir vuxna är villervalla och onödiga strider om småsaker.

Vigslingar. Jag minns inte att min mormor någonsin omnämnde att vigslingar begagnades, och aldrig såg jag heller om hon hade någon ring eller ens märke efter en sådan på någon av hennes fingrar. Jag hade en psalmbok från 1700-talet men har förlorat den, men i psalmboken 1819 är ju rings användande vid brudvigsling anbefalld, varför det är troligt att sådana begagnades, åtminstone av de förmögna. Men det är ej alls säkert att ringarna var av guld, och kanske inte ens av silver heller, ty en del fattigt folk behövde billigt pris. Jag hörde aldrig att man hade särskilda vardagsringar, inte heller att någon lånade ring för att begagnas vid vigsling.

Jämförelse: År 1885 fanns det till salu i handelsboden i vår by (Väsby kyrkby) en slags ringar som liknade guldringar och tillverkades av någon som hette P O Hellsund uti Arboga. Dessa ringar kallades för "giktringar" och köptes av många just därför att många inbillade sig att dessa ringar botade mot giktvärk. Men jag vet ej om någon använde dem som vigsling. Priset var 2 rdr. En gammal klensmed som hette Johan Gummesson här i Småland på 1880-talet, berättas det om att han gjorde fingerringar till fruntimren av de danska 1 sk-kopparmynten, för 24 sk för varje ring. I fråga om vardagsring, så brukade de där hade guldring att bära den alltid, helg eller söcken, tills ringen slets upp eller förorsakade något obehag vid vissa sorts arbeten, då ringen avtogs för tillfället. Men många pigor och döttrar skaffade sig prydnadsringar att liksom på skämt bäras på något finger, ej ringfingret, när de gick till kyrkan, kardegille eller danslekar.

Sporröl har jag aldrig hört något om. Att det nog gjordes insamling av godsaker till prästen och klockaren vid bröllop är tydligt därav, att mina sagesmän berättade att vid husförhör och andra gillen gick mor i huset tillsammans med prästafurun och lavade i en säck en mängd av varjehanda fasta godheter (ej flytande). Därefter blev det klockarens fru eller också han själv som lavade i en mindre säck, ty min mor mindes att klockaren brukade säga om sin säck: "Detta är den lille fuglen, som följer göken." Alla visste vad som därmed menades och alla kände ordspråket om prästasäcken ("utan botten"). De som haft förning med sig fick smakbitar av dels den egna och dels av de andras, $\frac{1}{4}$ kaka bröd (fjårding). Det oaktat kunde det förekomma att strax efter ett gille måste det ställas till auktion på matvaror, i synnerhet om det var om sommaren, då inte husfolkets medlemmar hann med att ta vara på allt, utan mögel skulle snart fördärva det. Många tiggare sökte sig alltid till gillesgårdarna, och detta ej förgäves!

Jämförelse: Efter år 1850 var det slut med det besvärliga förningaförandet. Aldrig hördes heller någon människa mer skaffa sig till sin "doter" en ny förningakupa att medföras som hemgift. Även de sk bruaskänkgillena var avskaffade, men alltid rustades och tillställdes det stora högtidligheter vid bröllop ("bryllup"). Angående ordet sporröl så hörde jag gammalt folk tala om sportler, vilket hade betydelse av tilläggslön eller små tillfälliga inkomster, liksom drickspengar. Jag hörde det sägas: "Lönen är ej så stor, men där vankar sportler." Ännu en annan anledning till sporrölsbenämning skulle kunna ha uppkommit just därav att de flesta prästerna i gamla tider var skickliga hästkarlar och troligen under studenttiden övade ryttare. Åtminstone en kyrkoherde i Väsby sn omnämndes av min mormor komma ridande i sporrsträck på en "apelkastad" grå "vrensk" till en eldsvåda i Plönninge. Om nu prästen vid avfärden ifrån bröllopet stod med ena foten i stigbygeln och sporre på klacken, och bjöds en klunk öl ur silverkannan, så har detta fått namnet sporröl, och under tiden insamlades det något till prästen.

Angående takklädsel över brudparets plats vid bordet, så hörde jag därom inget nämnas, inte heller om någon brudpäll i kyrkan. "Blosshållare" var ett skämtuttryck och betydde att 1 eller 2 personer skulle se till att ljus fanns att ta till, när de förutvarande nerbrunnit, och lyktor iordninghållas om något ärende utomhus eller i mörkrum måste förrättas. Egentliga bloss eller beckfacklor hörde jag inte talas om. Någon bestämd regel efter vilken gästerna skulle sitta vid bröllopsbordet, var där ej annat än att brudparets föräldrar placerade sig vid var sin sida om brudparet. De övriga gästerna var där ingen bestämmelse för, men just därför måste lock och trug förekomma. Alla låtsade sig vara sämre och ovärdigare än någon av de andra. Några kunde vara så envisa, att inte lock eller milt våld hjälpte, utan värden med flera starka karlar till hjälp tog honom och bar honom fram till platsen vid bordet. Hans hustru måste då också bekväma sig till att sätta sig hos honom. Dessa platser behölls varje dag, så länge bröllopet varade.

Jämförelse: Det från herrskaper uppkomna och av bondebefolkningen sedermera under senare delen av 1800-talet upptagna bruket med att några flickor bland gästerna skulle utvälja var sin ungarl bland gästerna och med ett knappnål fästa eller helst sy fast en liten myrtenkrans vid ungersvennens rockslag, var förut okänt. Dessa ungersvenner kallades då för "marskalkar" och jungfrurna för "brudtärnor", och skulle marskalkarna föra fram brudtärnorna var med sin till bordet under hela tiden som bröllopet varade. Men då varade alla bröllop endast en dag. Alla dessa par var oförhindrade att dansa med andra. Brudslöja begagnades inte av allmogen i gamla tider före 1850, men blev senare under seklet av sådana proportioner att särskilda brudtärnor som kallades

”brudnäsbar” måste bära upp släpet, att det inte kom att asa på golvet eller marken, när bruden gick. Även seden att trugas till bordsplatserna har knappast avlagts helt under 1800-talet.

Bestämda rätter till bröllopsmiddagen var ej så strängt, att det inte fick variera, men nästan säkert var det vanligt, att någon soppa borde det vara och inte grötar, men soppor av färskt kött, oxkött, gödkalvakött, lammkött eller färsk fläxkoppa. Men varade gillet i flera dagar, såsom alltid 2, men bruaskänkgillet i 4 dagar, så kunde middagsmålet ändras efter omständigheterna till gröt av korn- eller risgryn samt ”bischoff” (russin- eller sviskonsoppa) och örter och fläsk, eller annat. Vid mårtensid var ej gåsasoppa ovanligt till bröllopsmiddag. Spelemännen spelade hela tiden medan gästerna trugades till bords, och tills de första rätterna sattes på bordet. Därefter höll de sig tysta så länge måltiden varade. Man må veta, att det är ett ganska strängt arbete att spela fiol i timtal och nätter. Andra rätter sattes inte fram, utan påfylldes ifall de skulle tryta. Man skulle äta sig mätt av de framsatta rätterna. Ölkannor av trä, men även av tenn och silver om råd medgav därtill. Man kunde ju också få låna vissa saker av nabofolket, t o m möbler. Och kunde det också hända att hus och logi måste lånas i nabogården för gäster, som ej fick plats i bröllopsgården. Det hörde just till god ton att äta rent av tallriken och ej visa att man öst upp glupande mer än man kunde rå med. Man sade: ”Gud mättar förr buken än ögat”. Vad de hade för tallrikar, så var det antingen svarvade trätallrikar eller lerkärlsgods, och soppskålarna var av tenn eller lerfat. Men en slags sogelfat, som kallades ”sömmersfat”, var svarvade och med fot och stomme, på vilka lades det köttstycke eller skinka, som skickades först till brudparet och därefter runt, då varje manlig skar för sig och även för sin nästsittande hustru eller annat fruntimmer. Han ensam hade fällkniven med sig, och fick skära sönder, så att fruntimret kunde stoppa bitarna i munnen. Skedar av horn, trä eller silver begagnades, men ej gafflar. Skinka eller köttstycke virades med en linneduk om benskanken, där männen skulle fatta tag när de skulle skära, men hur väl de än aktade sig, så blev fingrar och knappar något smorda, så att då kläderna kom i skåp och kistor, gnagde mössen sig in och åt omkring knappar och knapphål i kläderna, så att dessa måste lagas innan man skulle till gille en annan gång.

Angående matresters kvarlämning, så var det visserligen bra om en liten del blev kvar, ty de gamla bönderna hade en vidskeplig föreställning om att man skulle ej ta allt, såsom t ex det sista lasset skulle vid gödselgille ej köras ur ”korran”, ty det skulle bli kvar och dra åt sig desto mer, annars komme det att minska istället. Matresterna kom till diskbaljan åt svinen. Att bland gästerna samla ihop pengar eller gåvor till brudparet, prästen eller spelmännen eller kocken förekom inte, utan alla sådana pålagor skulle utgivas av den som gjorde bröllopet, med undantag av bruaskänkgille. Då brukade gåvor i form av penningar samlas ihop av bröllopsgästerna till brudparet, men den vanliga förningen hade ändå medförts. Insamlingen gick så till, när brudparet skulle få pengar: Brudparet satte sig på en långbänk vid ett fönster i ”stora hus” (salen) på sista dagen, innan kronan dansats av bruden. Framför dem sattes ett mindre bord och på detta en stor tennskål. Spelemännen spelade så marsch under hela tiden som offret pågick, således att par om par går höger runt i salen och mannen därvid går till vänster och med vänster hand lägger sin och hustruns eller damens gåva i skålen. Varför det skulle vara vänsterhanden, så bringades mera välsignelse och tur med den handen, med vilken man håller brödet, troddes av de gamle. Så också vid spel om pengar borde man ta korten åt sig samt hålla dem med vänster hand, för att få tur till vinst. Änkling, änka eller ungdomar som offrade ansågs eller lade för båda i sällskap i marschen. Pengarna summerades och tackades för av såväl brudens föräldrar som brudparet.

Nu skulle kronan dansas av bruden. Spelmännen spelade upp ett särskilt stycke som tillkännagav att kronan skulle dansas av bruden, och att var och en av de dansande kavaljererna skulle försöka att dansa med bruden ett varv omkring salen, tills kronan föll av. För att förhindra detta, bjöd flickorna upp alla, eller så många som möjligt, av de manliga, så att de inte skulle få tillfälle att bjuda upp bruden till dans. De manliga som sålunda blev bjudna av flickorna, hade då ej lov att neka. Men alltid lyckades det någon att bjuda upp bruden och dansa med henne ett varv kring salen. Densamme fick ej dansa mer än en gång med bruden, och densamma flickan fick ej heller dansa med densamme kavaljeren för jämnan, utan byta om och bjuda en annan skyndsamt vid musikens ombyte av repris. Musiken gick i marschtakt under tiden då de skulle byta om, och därefter i rask polska. Lyckades ingen bjuda upp bruden, så fick hon vila sig till dess någon gavs tillfälle att bjuda henne upp. Sedan det fortgått i ½ timmes tid på detta sätt, och för att det ej skulle bli för långvarigt, så var det någon av de gifta kvinnorna som liksom i smyg tog ut de flesta mässingsnålarna, varmed kronan var fastsatt på huvudet på bruden, och inte långt därefter lossnade kronan och hotade att falla, eller föll till golvet när bruden dansade. Då bytte spelmännen om marsch och spelade en annan, och alla ställde sig upp i förutnämnd ordning, såsom då de offerade.

Jämförelse: I gamla tider var det ju ej en tvungen sak med spelmän och dans, ty fattiga husare hade så små omständigheter att bröllopen fick försiggå ganska enkelt, och prästen var endast med vid vigseln i kyrkan. Aldrig hörde jag omnämnas av mina sagesmän att prästen dansade, men fram på 1880-90-talen spelade prästen kort med gästerna och somliga präster berättade lustiga studenthistorier. Annars i gamla tider brukade prästen hålla – i bröllopsgården – en lång predikan för brölloppar och gäster. Nu på 1900-talet försiggår de flesta bröllop i så stor enkelhet, att endast föräldrar och nära släktingar närvarar, och vigseln försiggår genom att en dräng eller brudparet ensamt kör till prästen, som viger dem i prästgården med tillkallade vittnen. Eller hämtas prästen med en skjuts till bröllophuset, och sedan han vigt dem, fått förtäring, kaffe och betalning, så skjutsas han hem igen till prästgården. Men vad som nu på 1900-talet är mest brukligt är, att fotografering av brudparet och gästerna görs, antingen den dagen eller reser brudparet till stan en dag efter, att fotograferas iklädda bröllopsstassen. Skjutande vid parets fram- och återfärd från kyrkan, eller hemma vid bröllopsgården, fortfar att vara sed ännu år 1945.

På skämt kunde ju ungarlar låtsas vilja locka brudgummen med sig vid avskedet, och då ställde sig de gamle omkring brudparet för att inte tillåta mer än en i sänder komma fram och skaka hand med och tacka brudparet, men krafttag eller brottning förekom inte. Jag minns ej vad det kallades, men det borde väl heta frestelsen. Aldrig hörde jag att pojkar och flickor kom överens om att ligga parvis, vid bröllop, om natten, eller att det skulle vara skam för den flicka som inte fick ligga hos en pojke. Tvärtom däremot berättades det att det skulle vara i högsta grad ärekränkande, om så skulle hända att en pojke och flicka sovde i samma säng, antingen vid bröllop eller annorstädes.

Då det var bröllop som varade i flera dagar, såsom vid bruaskänkgille, så tillställdes allehanda skämt och upptåg, dels den ovannämnda ringen kring brudparet, dels att följa brudparet i säng och sätta träsko under sängen, upptåg som ej annars alltid brukades. Brudsängen bäddades av bruden själv, med husets bästa förråd av sängkläder och särskilt huvudkuddarna (huvudpudorna) skulle ha överdrag med spetsar och fransar. I de gamla bondgårdarna hade de himlingasäng med 4 stolpar, och skåp vid fotänden, och tjocka gardiner att dra för. Men gästernas sängar var vanliga utdragssängar och soffor med halm till underlag samt sängkläder.

Om bröllopet hölls om vintern, fick möjligen några av gästerna logera i nabogårdarna, men om sommaren var också höladan en utmärkt sovplats för halvrusiga och trötta bröllopgäster. Men tiggarna måste ligga i ladorna. Ännu på 1880-talet hade brudarna inte den vita dräkten, men så snart den vita långa brudslöjan kom i bruk 1885, så blev också hela bruden ofta vitklädd helt och hållet, och nu är det vedertaget allmänt.

Jämförelse: Före 1850 hade brudarna mörka hemvävda kläder, men vit hätta och vitt förkläde, men på 1880-talet bortlades hättan från kvinnodräkten och istället kom den svarta silkeschaletten på huvudet och svart eller brun större silkeschal om ryggen och mångfärgat silkeförkläde. Min fars bröllopskostym 1859 var av svart kläde, bonjour, men inte knäbyxor, men guldringar i öronen. Bruket med knäbyxor var då fullkomligt bortlagt, och jag har aldrig sett någon som haft knäbyxor, utom på teater. Min mors bröllopskläder var: lång särk av fint linne, därpå ett livstycke i vilket medelst mårner och häkter fasthängdes stubben, ett stickat vadderat plagg, som skulle hålla benen fria från de andra kjolarnas skav eller hinder. Därefter en vit underkjol, med spetsar vid nedre kanten. Ovanpå underkjolen knöts en svart kjol, som nådde golvet baktill, men tåspetsarna på skorna kunde skymtas framifrån. En kofta, förfärligt hårt åtsittande, med insydda valfiskbensfjädrar. Denna knäpptes med häkter framtill och hade skört, ½ aln långt, runt nedre kanten, och ovanpå denna kofta lades en bred vit krage med spetsar och knäpptes med en guldbrosch framtill. Ärmarna var vida, och ute vid händerna hoprynkade såsom ärmlinning på en skjorta. Ett konstvävt silkeförkläde, i grönt, gult och blått, knöts om midjan. En silverkedja med vidhängande luktsvampdosa (likt armbandsur) av silver om halsen, och så den vita hättan, med fin spetsprydd "hättesnipp". Min mors brudkrona av myrten fick jag naturligtvis ej se.

Brudkronan: Den skulle ju alltid vara av myrtengrenar. Och de uppväxande flickorna i bondgårdarna pysslade med sina myrträd i en förhoppning, ty inget annat liknande träd växte i lövskogen. Men man visste alltid på råd, man kunde ju få låna eller tigga myrtengrenar av någon annan, ty myrträd kunde bli rätt yviga och behövde att snidas. Att låna krona från kyrkan kunde ej ske i vår församling, därför att det aldrig i urminnes tider funnits någon sådan i Väsby kyrka. Om det kunde skaffas en så lång telning av myrten, som en ring av 5 a 6 tum diameter, då bågde ändarna bands ihop, så fästes 6 andra grenar med lika mellanrum på denna krans och böjdes ihop, samt bands ihop om topparna i mitten över kransen. Därpå nertrycktes så att grenarna böjde sig utåt över kransens vidd, och en liten rosett fästes ovanpå mitten av kronan. Vanligen var den, som skulle binda kronan, en gammal hättékärring (i vår by Linderotskan), och hon som även brukade kläda lik hade flera myrträd växande på förlag, om inte brudfolket hade det själv. Det ansågs som mycket skamligt, om bruden bar krona vid bröllopet och det sedermera visade sig att hon varit med barn vid bröllopet. Sådant förhållande orsakade ovilja och skam för hela släkten i en längre tid. En brud som var med barn skulle endast klädas i krans och inte i krona. Man ville ju dölja sådant genom att ändå bära krona vid bröllopet, men tiden utvisade sanningen. Mynt av mindre värde kunde också läggas i brudens skor, såsom skaffande tur till fler rikedomar. Bruden kläddes där hon skulle ha sin sängplats, brudkammaren. Äreportar, kockabränsle och sådant hörde jag ej omtalas, ej heller om spegling i vattenämbar och vad det skulle betyda.

Jämförelse: I tiden efter 1850 till 1800-talets slut ändrades och bortlades många dels vidskepliga, dels som onödiga ansedda ceremonier och bruk vid bröllop. De gamla bönderna hade alltid 2, ibland 3 st, portar på sina alltid kringbyggda gårdar, så att jag därför inte hört mina föräldrar eller deras föräldrar tala om äreportar före 1850, och ej heller senare hört eller sett sådana i min tid i

Skåne 1861-1898. Men här i Småland uti Sunnerbo hd brukar byns ungdomar uppsätta äreport dagen innan bröllop och samlas på bröllopskvällen för att ropa ut brudparet och hylla dem med hurrarop. Sedan 1885 brukades det i Skåne att ungdomar från flera byar ibland samlades på bröllopskvällen och ropade "Brudparet fram!". Besvärligt var det för brudparet, i synnerhet som det kunde inträffa många gånger att en ny skara från en annan by anlände och ropade ut brudparet igen. Det kunde regna, blåsa, ljusen släckas, dörr-riglarna vara svåra osv. Ropades det 3 gånger och brudparet ej behagade komma ut på farstubron och visa sig, så fruktades för smådeord eller spektakel. Även kunde det falla åskådarna in att ropa särskilt ut marskalkar eller brudtärnor och hurra för dem, om det fanns och de visade sig. Därför istället för att träda ut ofta på farstubron, farstustenen eller vidöppna dörrarna för visning av brudparet, så brukades det på 1890-talet att inget fönster skulle vara med nerrullade gardiner, utan klar sikt så att åskådarna ej behövde ropa ut någon, och ropades det ändå, så brydde sig brudparet ej om att gå ut och visa sig. De gamle trodde, att om bruden, då hon första gången satte sig på sin plats vid övre bordsänden, då satte sig på händerna, så många fingrar som hon då kom att sitta på, så många år skulle det gå innan hon födde barn.

Prydnad av bröllopsgården var ju en mycket viktig sak på den gamla tiden, och ingen mer än gårdsfolket hade därmed att göra, såvida inte någon större lagning av väg eller gårdsplatsen företogs, då hjälp eller askegille kunde begäras av byfolket, men var mycket sällsynt. Mycket var beroende på årstiden då bröllopet hölls. Om sommaren kördes hem vit sjösand, som ströddes på stenoren, stengläggningen vid gårdens innersidor, och beströddes hela gårdstomten med gröna löv. Att det först hade räfsats och sopats är tydligt. Men en längre tid före ett bröllop måste man vara betänkt på att pryda gården så mycket som möjligt. Timret i husen tjärades eller rödmålades, lerväggarna kalkades, och i synnerhet skorstenspipan ovan taket skulle vitkalkas och skina igenom hela byn. Taken skulle delvis nytäckas eller lagas och alla ryggningaträn sättas på sin plats. Vägen ifrån byvägen till inkörporten beströddes med vit sand och gröna löv. Porten fick ej knarra. Gödselhögen skulle läggas i vacker fyrkant och göras ju större i höjd desto bättre. Skulle bröllopet hållas om vintern, så måste snön skaffas bort från gårdens alla platser där folket måste ha sin framfärdsel. Naturligtvis, antingen vid bröllop om sommar eller vinter, så städades inomhus med skurning, målning, kalkning av väggar, och allt skulle putsas och göras fint på förhand.

Om brudparet vid uppstigande från brudpallen vände sig med ryggarna emot varandra, betydde det oenighet i äktenskapet. Före 1850 hade alla karlar knäbyxor, men jag såg under tiden 1861-1898 aldrig några sådana i bruk. Om brudgummen somnade i kyrkan, kom han att stå under toffeln, och om bruden somnade i kyrkan ansågs brudgummen bli herre i huset. Men somnade ingen av dem, så var man lika klok. Om det regnade när bruden flyttade från fädernehemmet till sitt nya hem, så betydde det att "det regnade rikedom", och likadant när brudgummen fick regnväder vid flyttningen till sitt hem. Stål skulle sättas över brudkammaren, sädesmagasinet och inkörporten. En massa tiggare måste inlogeras i ladugårdshuset och vållade mycket besvär. Besvärligt var det också med lyset, i synnerhet vid den mörka årstiden. Lampor och lyktor med tranlampor dugde ju ej. Hemstöpta talgljus skulle ofta snytas, och stearinljus fanns ej då bland allmogen, men 2 stora talgljus sattes i blankpolerade tenn- eller bronsstakar framför brudparet, var sitt och den vars ljus först brann ner, ansågs först skola dö.

Jämförelse: Sådana var den tidens seder före 1850, men har sedan ändrats mer och mer och nu känner jag ej till hur kullasocknarna håller bröllop, men här i Småland gifter sig en massa

folk, helst om de är arbetslösa och utan utsikter till någon position eller yrke. Staten och fabriker kanske de litar på. Men seder och bruk vid bröllop här, är nu ej på fråga.